

HEEGELDAMINE

**Materjalide,
töövahendite ja
tehnikate
terminite loetelu**

1. MATERJALID JA TÖÖVAHENDID

- Lõngad: värv, jämedus, keerduvus.
- Heegelnõelad: konks, õnarus, vars.
- Lõnga ja heegelnõela sobivus.
- Heegelhark, tuniisi heegelnõel.

2. HEEGELPIND

- nupulised,
- värvilised,
- võrgulised,
- pitsilised heegelpinnad.
- Heegelkiri=heegelskeem - on pandud kirja tingmärkide abil.
- Muster - on värvilistel ja võrgulistel/pitsilistel heegelpindadel.

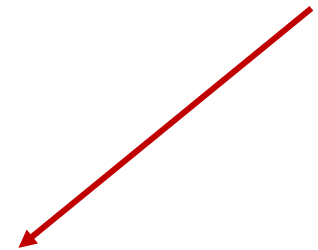
3. EDASI-TAGASI RIDADENA HEEGELDAMINE

- võrdle ringse heegeldamisega
- suunaga paremalt vasakule,
- rea lõpus pööratakse töö ümber,
- töö parem ja pahem pool on ühesugused.

4. PÕHISILMUSED JA NENDE TINGMÄRGID

- **4.1. algsilmus** – libisev silmus.
- **4.2. ahelsilmus** – mitmest moodustub heegelahel (kettsilmus-moodustub heegelkett).
- **Kõrguse silmused** - rea alguses heegeldatud ahelsilmused, mis annavad mistahes silmuste reale kõrguse.
- **4.3. kinnissilmus** – 3 erinevat pinda alates teisest reast:
 - eelmise rea silmuse esimesest poolest,
 - eelmise rea silmuse tagumisest poolest,
 - eelmise rea silmuse mõlemast poolest.
- **4.4. aassilmus** - kasutatakse nt ringi sulgemiseks või fileeheegelduses, Bosnia heegeldus.
- **4.5. poolsammas.**
- **4.6. sambad** - ühe-, kahe-, kolmekordne sammas jne.

a
r
v
L
õ
n
n
g
a
k
e
e
r
d
u
d
e
a
n
n
a
b
n
i
m
e
t
u
s
e

5. TULETATUD SILMUSED EHK KOMBINEERITUD SILMUSED ON TULETATUD PÕHISILMUSTEST

- **5.1. nupp** - tuletatud poolsambast,
- **5.2. ahelsilmuselised sambad** - kinnissilmustega vaheldumisi heegeldades saab nupulise pinna,
- **5.3. reljeefsed sambad** - suunaga eest-taha-ette ja tagant-ette-taha,
- **5.4. ristsammas** - koosneb kahest kahekordsest sambast, mis on omavahel ühenduses (nagu X),
- **5.5. kahvelsambad** - pea peal või jalal olev kahe(nagu Y), 3-e või 5-e haruline,
- **5.6. risti heegeldatud sambad** - enamasti on neli kahekordset sammast heegeldatud kahekaupa omavahel risti ja omavahel ühenduses ei ole (võrdle ristsambaga).

6. VÄRVILISED HEEGELPINNAD

- kahe värviga kindlate kontuuridega pinnad
- teise värviga läbi pinna heegeldatud silmused
- reljeefsete sammastega värvilised pinnad
- ridadena mitmevärvilised pinnad, töö pööramine kolme või neljavärvilise heegelpinna puhul

7. FILEEHEEGELDUS EHK VÕRGULISED HEEGELPINNAD

- saadakse sammaste ja ahelsilmuste heegeldamise teel,
- sambad heegeldatakse korrapäraselt üksteise kohale,
- mustri moodustavad **tühjad* ja **täidetud* võrguruudud,
- ääresakkide heegeldamiseks **laiendatakse* ja *vähendatakse* võrgulist heegelpinda **rea alguses* ja **rea lõpus*.

8. RINGNE HEEGELDAMINE JA SILMUSTE KASVATAMINE

- tööd ümber ei pöörata,
- töö parem ja pahem pool on erinevad,
- ringi heegeldamine: **suletud ringidena ja *spiraalselt.*
- nelinurga heegeldamine: **suletud ringidena.*
- ovaali heegeldamine: **suletud ringidena.*

Kasvatamine:

- ringil 6-st kohast,
- ovaalil 6-st või 10-st kohast, kahest otsast võrdselt,
- nelinurgal 4-st nurgast - ringsel heegeldamisel, nelinurgal rea keskel 1-st kohast edasi-tagasi ridadena.

9. MOTIIVILINE HEEGELDAMINE

- motiivide heegeldamine,
- vanaema motiiv,
- motiivide ühendamine - mitu erinevat ühendamise viisi.

NB! Tea erinevaid ühendamise võtteid.

10. HEEGELÄÄRIS

eseme servale heegeldatud ääris,

- riideserva ettevalmistamine-kangas, palistus, esimese rea heegeldamine,
- heegelääris eseme kahele servale - vastaskülje motiivid,
- heegelääris eseme neljale küljele – nurgamotiivid,
- nurgamotiivi heegelkirja saamine.
- **vähiheegeldus** - kinnissilmuste heegeldamine suunaga vasakult paremale, tekib tugevdatud äär, mida on hea kasutada ka silmkoeliste esemete ääristamiseks.
- **pikoo ehk tipp** - moodustatakse ahelsilmustest, sobib heegelääristele ja liri pitsile.

11. IIRI PITS EHK GIPÜÜRPIITS

heegelpits, millele on iseloomulik reljeefne lill- ja taimornament võrgustiku taustal.

- põhjavõrgustik - võib olla ebakorrapärane, pikkoodega kaunistatud,
- abilõngale heegeldamine,
- motiivid – lehed, reljeefsed ja tasapinnalised õied, väädid.

12. BRÜGGEHEEGELDUS

sammastest koosneva paela abil moodustatud pitsiline heegelpind.

- Paela heegeldamine.
- Küljeaasad, nende ühendamine.
- Mustri lugemine ja koostamine.

13. TUNIIS

on heegeltehnika, kus heegeldatakse ainult töö paremal poolel kahe rea kaupa.

- Edasi-real korjatakse silmused pikale heegelnõelale ja
- tagasi-real heegeldatakse silmused enamasti kahekaupa maha. Kõrguse silmus heegeldatakse vasakul serval, tagasirea alguses
- on võimalik heegeldada tihedaid, nupulisi, värvilisi ja augulisi-pitsilisi tuniisipindu.
- Ringne tuniis – eeldab kahe otsaga tuniisiheegelnõela.

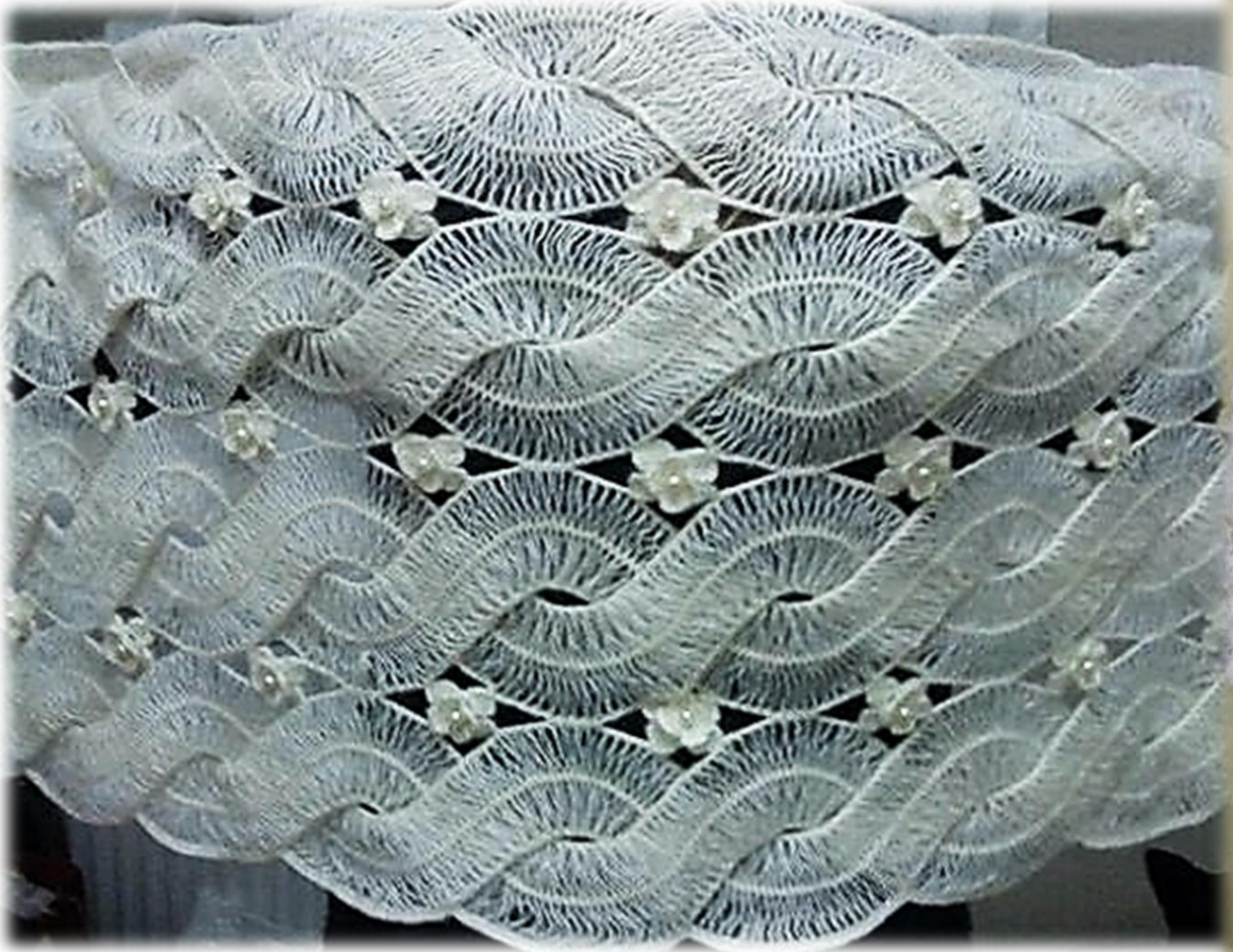
14. HARGIPITS

- heegelhark,
- heegelriba,
- riba küljeaasad, nende kinnitamine,
- küljeaasade ühendamine ilma abilõngata ja abilõngaga,
- riba ühendamine ringiks.

15. ETNOGRAAFILISED HEEGELPITSID

eesti rahvuslikud heegelpitsid jaotatakse:

- **ühevärvilised** – linasest lõngast, sageli fileeheegeldusena, Hiiupitsi heegeldamine ainult ühes suunas,
- **mitmevärvilised** – Setu ja Muhu pitsid (Setu pitside puhul on kasutusel 3-10 erinevat värvi. Pitsi võib heegeldada mitmes suunas)

16. KÄSITÖÖESEMETE VIIMISTLEMINE

- puuvillasest ja linasest lõngast esemete viimistlemine: tärgeldamine,
- villasest lõngast esemete viimistlemine: aurutamine,
- sünteetilistest lõngadest esemete viimistlemine.

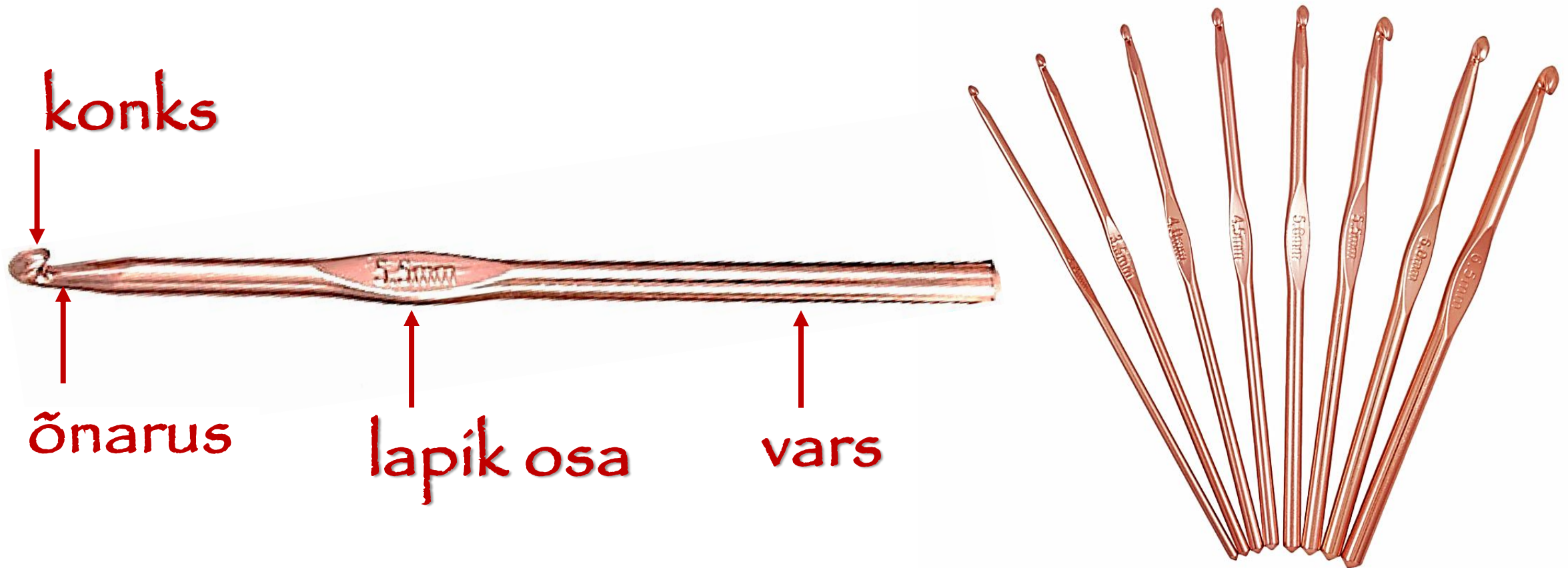
HEEGELDAMINE

Algvõtted

Töövahendid ja materjalid:

- Heegelnõelad:

Heegelnõela põhiosad: konks, õnarus, lapik osa ja vars

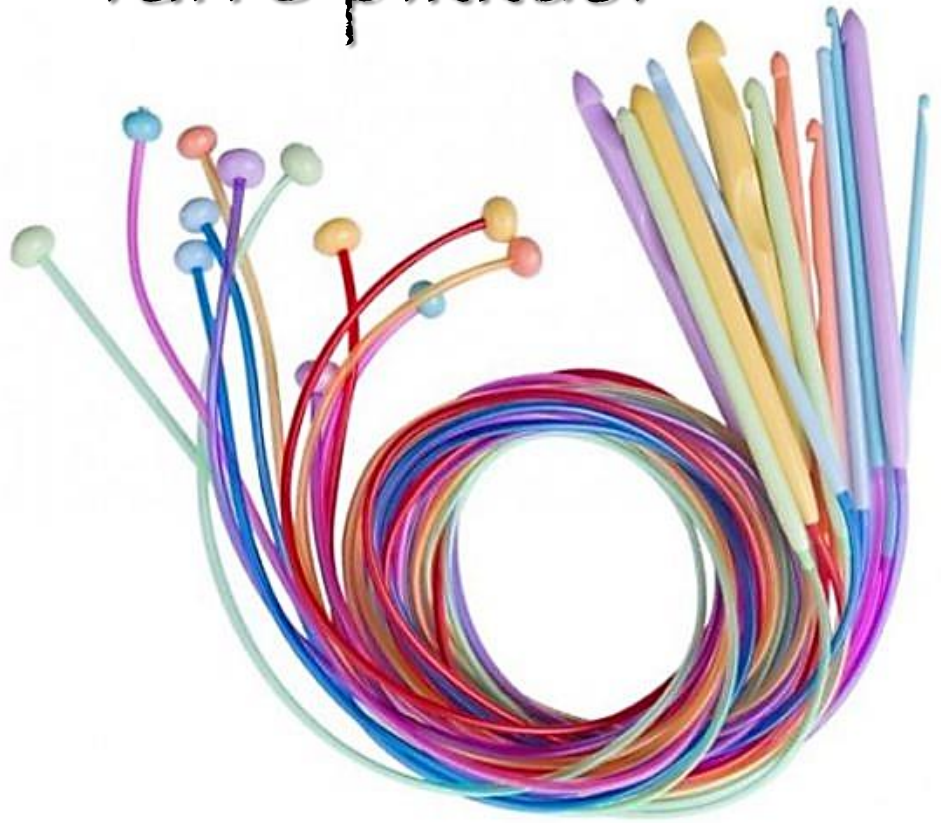

- Valmistatud metallist, puudust, plastikust, luust, alumüiniumist, bambusest.

Heegelnõela suurused:

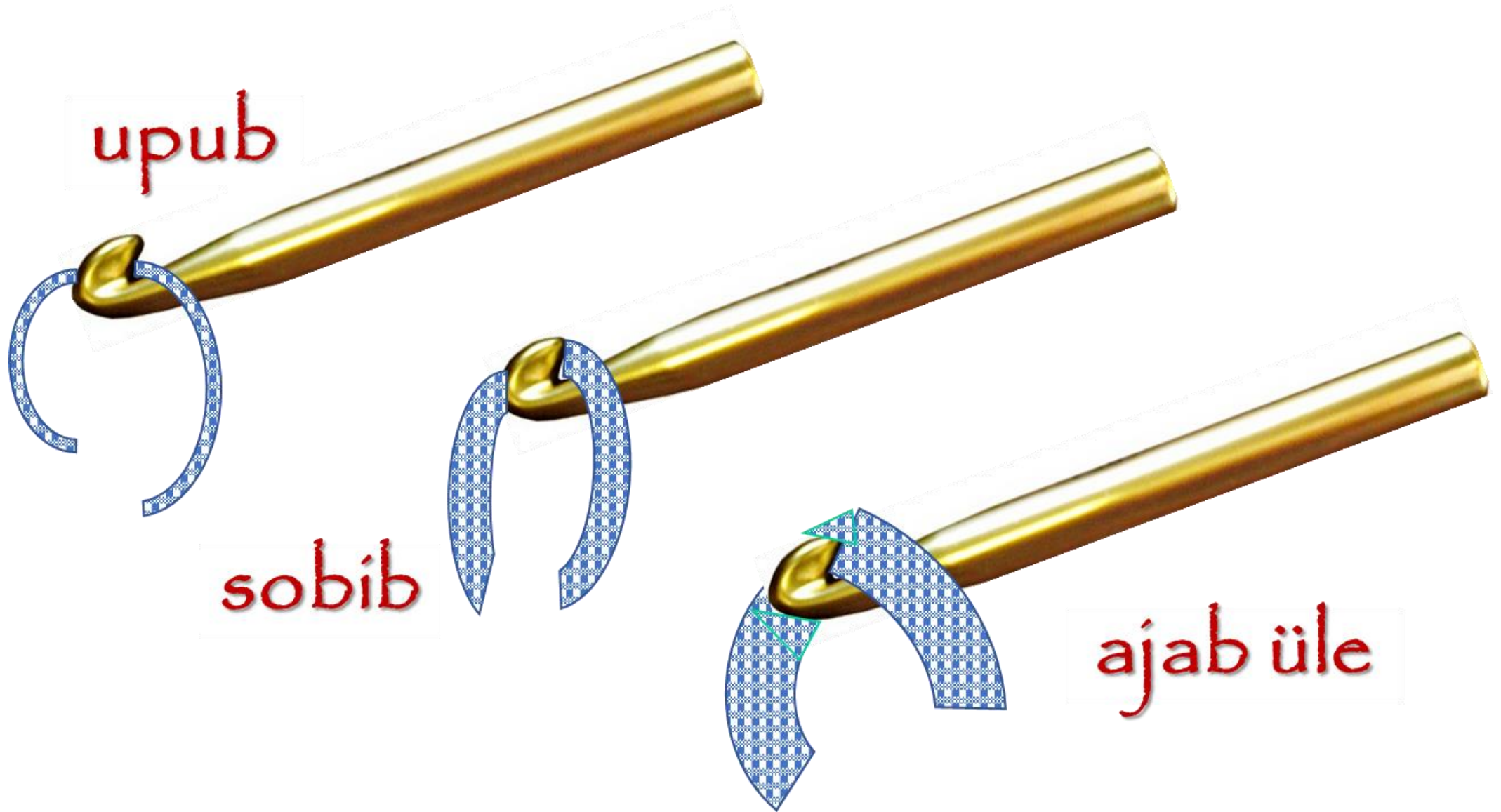
- heegelnõela konksu suurus: 0,6 mm kuni 15 mm
- varre pikkus: 125 mm kuni 200 mm

Tuniisi heegelnõelad

• Heegelnõela ja lõnga sobivus:

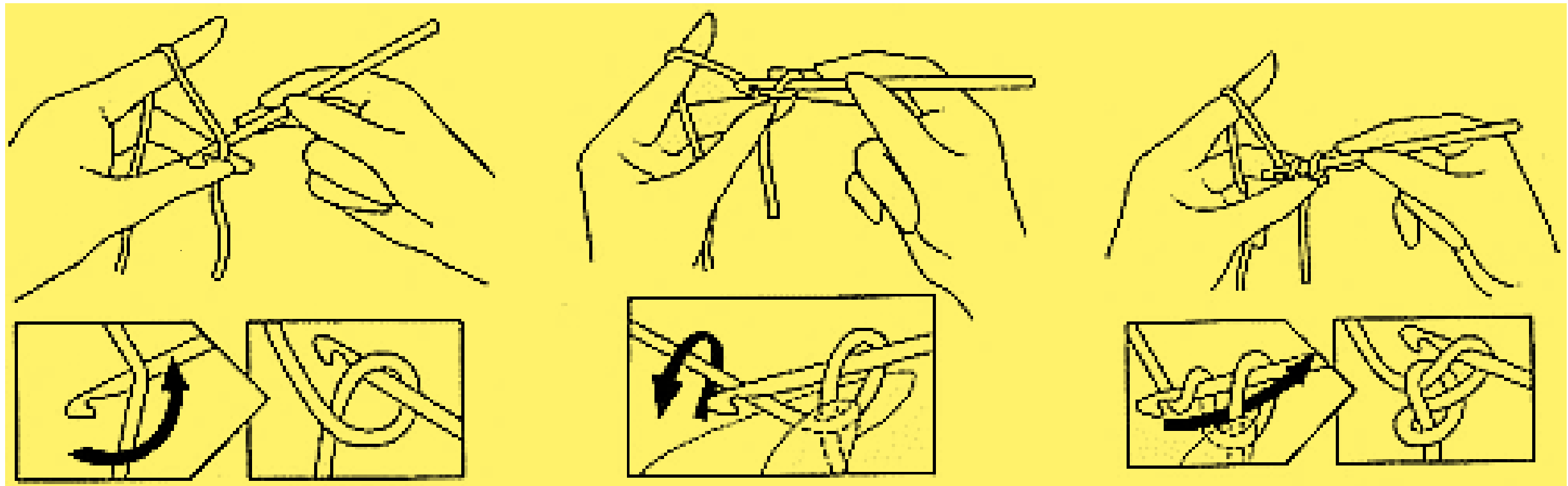
• Materjalid:

Heegeldamiseks kasutatakse puuvillast, villast, siidist, linast ja sünteetilisest kiust lõnga, aga ka eri laadi lõngu koos, samuti paelu, nõöre, tehislõngu jne. Isegi trikoo,- õhemaid riide- ja plastikaadiribasid saab heegeldamisel kasutada.

Ette valmistamisel on võimalik kasutada ka peenemat traati.

Kaunistamiseks on võimalik kasutada helmeid.

Heegeldamise alustamine

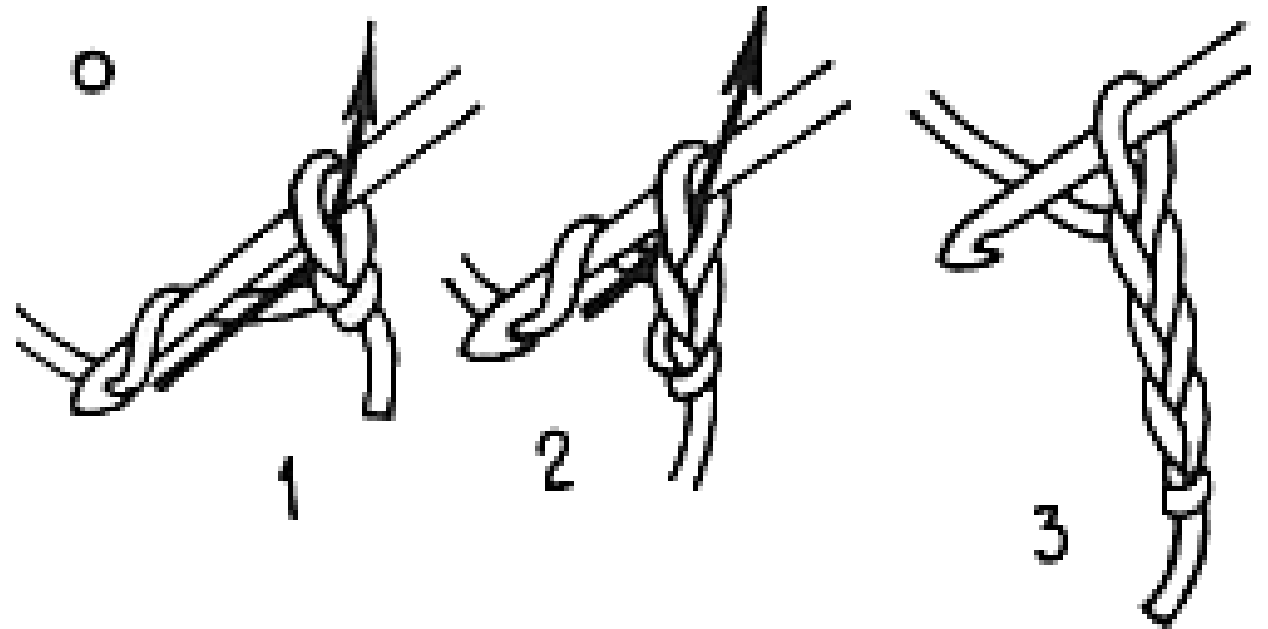

Joonis ajakirjast "Labores del Hogar" Extra No 28

Põhisilmused

Ahelsilmus ●

- pista heegelnõel vasakult lõnga alla ja tõmba lõng heegelnõelal olevast aasast läbi;
- kasutatakse iga uue töö alustamisel esimese rea (algusrea) heegeldamisel;
- iga uue heegelrea kõrguse heegeldamisel;
- uute silmuste juurde heegeldamisel (kasvatamisel).

AHEL SILMUSESSE HEEGELDAMINE

Ahela tagumisel küljel olevatesse aasadesse heegeldamine. Nii jääb alumisse serva ilus silmuste rida.

Ahela eesmine külg, millel näha V-kujulised silmused.

Kui ahel ümber keerata, on näha mööda ahelat jooksev aasade, vahel ka "kühmude", rida. Vii heegelnõel selle aasa alt läbi ja heegelda silmus nii nagu tavaliselt.

Heegeldasin siin rea
kinnissilmuseid.
Parem pool.

Pahem pool.

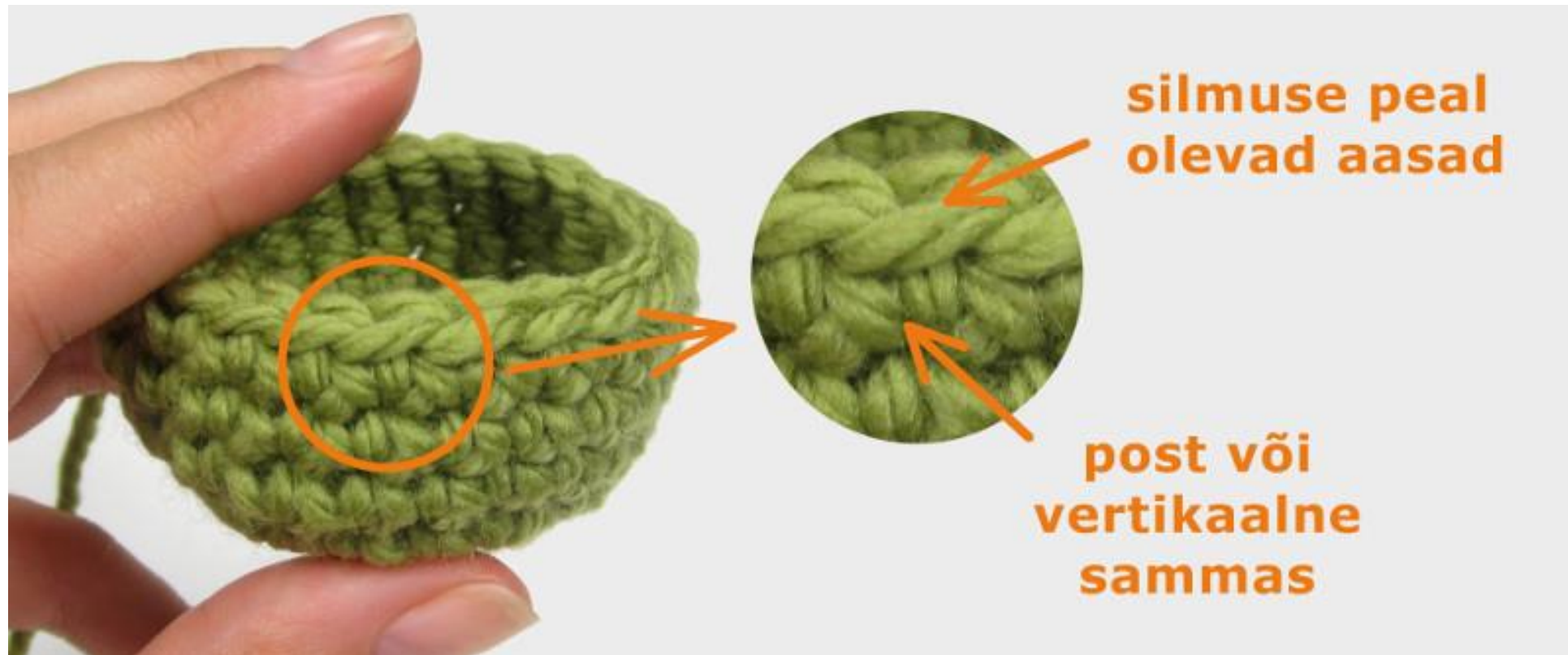

Ja alumine külg. Niimoodi
ahelasse heegeldades jääb
mööda alumist serva ilus
puhas silmuste rida.

[Kristi Tullus - YouTube](#)

Heegelsilmuste osad

Kõik silmused koosnevad silmuse postist (vahel ka silmus või samm) ning selle kohal olevatest aasadest.

Läbi mõlema aasa heegeldamine

Kõik silmused peaks heegeldama ümber mõlema silmuse peal oleva aasa, viies heegelnõela nende alt läbi.

1. Vii heegelnõel mõlema silmuse peal oleva aasa alt läbi.

2. Niimoodi saad ühtlase kanga, mis venib vähe.

Läbi eesmise või tagumise aasa heegeldamine

Läbi vaid eesmise või tagumise aasa heegeldades saad anda detailidele kuju, luua tekstuurse pinna või hiljem vabadesse aasadesse heegeldada. Samuti jääb niimoodi heegeldatud kangas kergem ja elastsem.

Ümber silmuse posti heegeldamine

Silmused võib heegeldada ka hoopis ümber silmuse samba (posti). Seda tehnikat kasutades saad anda kangale põneva tekstuuri.

a) Samba tagant heegeldamine, vahel ka ümber samba tagant läbi (ingl.k. *front post stitch*)

b) Samba eest heegeldamine, vahel ka ümber samba eest läbi (ingl.k. *back post stitch*)

1. Vii heegelnõel töö sisse paremalt poolt sammast, suunaga tagant ette.

2. Vii heegelnõel samba eest läbi ning too uuesti välja töö taga.

Tagurpidi kinnissilmus ehk VÄHIHEEGELDUS

Tagurpidi kinnissilmus, tundub ka kui krabisilmus või vähikäigul kinnissilmus, heegeldatakse täpselt samamoodi kui tavaline kinnissilmus, kuid liikudes vasakult paremale, mitte paremalt vasakule, nii et iga järgmine silmus heegeldatakse eelmisest silmusest parempoolsesse silmusesse.

Tagurpidine kinnissilmus on hea viis anda heegeldatud detailidele ilus viimistletud äär.

1. Vii heegelnõel läbi eelnevast silmusest parempoolse silmuse.

2. Võta lõng heegelnõelale ja too aas läbi.

Nõuanne! Lihtsam on haarata lõngast viies heegelnõela üle lõnga, mitte võtta lõnga heegelnõelale nii nagu tavaliselt, viies heegelnõela lõnga alt läbi.

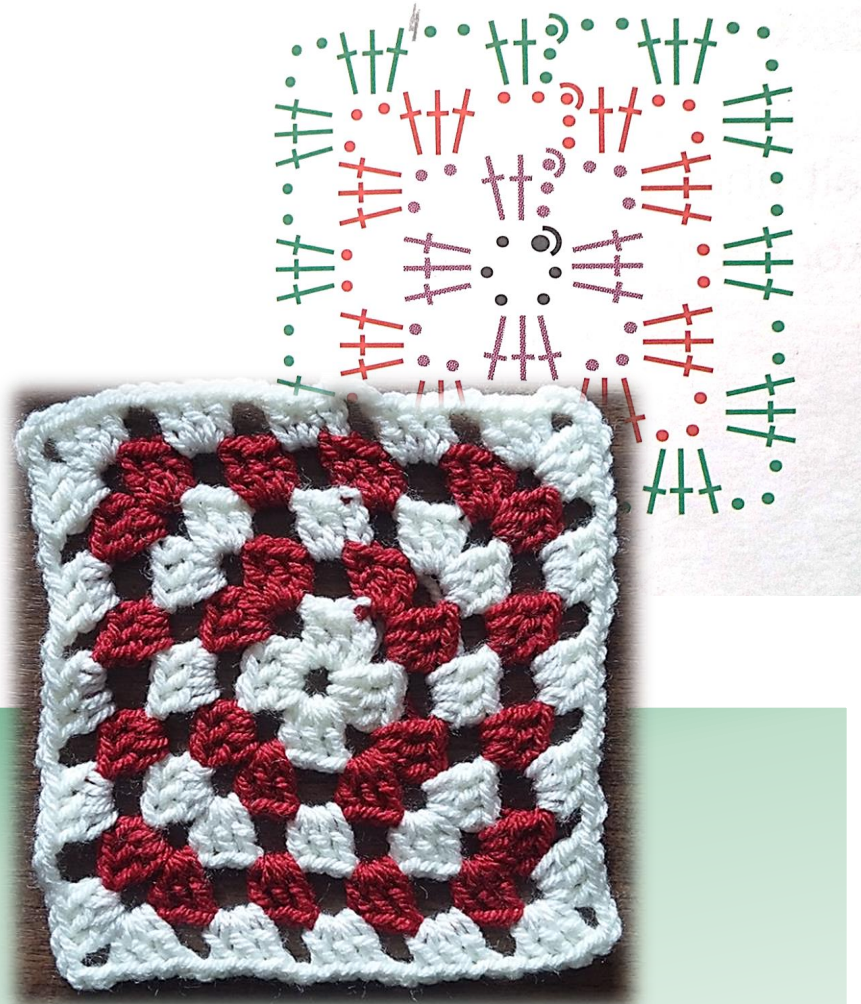

3. Võta lõng nõelale ja too läbi mõlema heegelnõelal oleva aasa

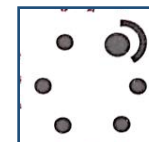
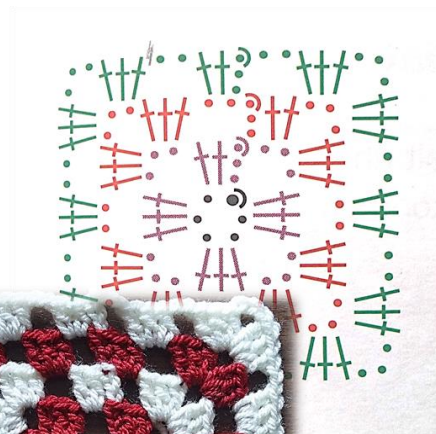

4. Nii moodustub ilus viimistletud serv.

SKEEMI LUGEMINE

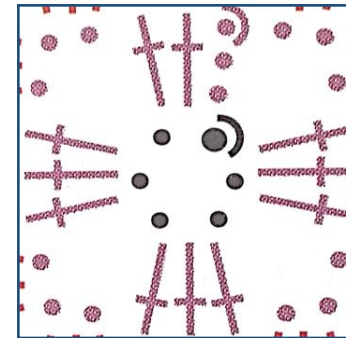

SKEEMI LUGEMINE

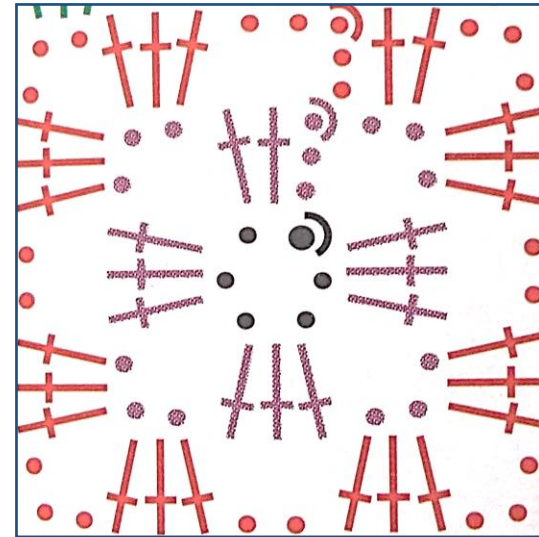

VANAEMA MOTIIVI SKEEM

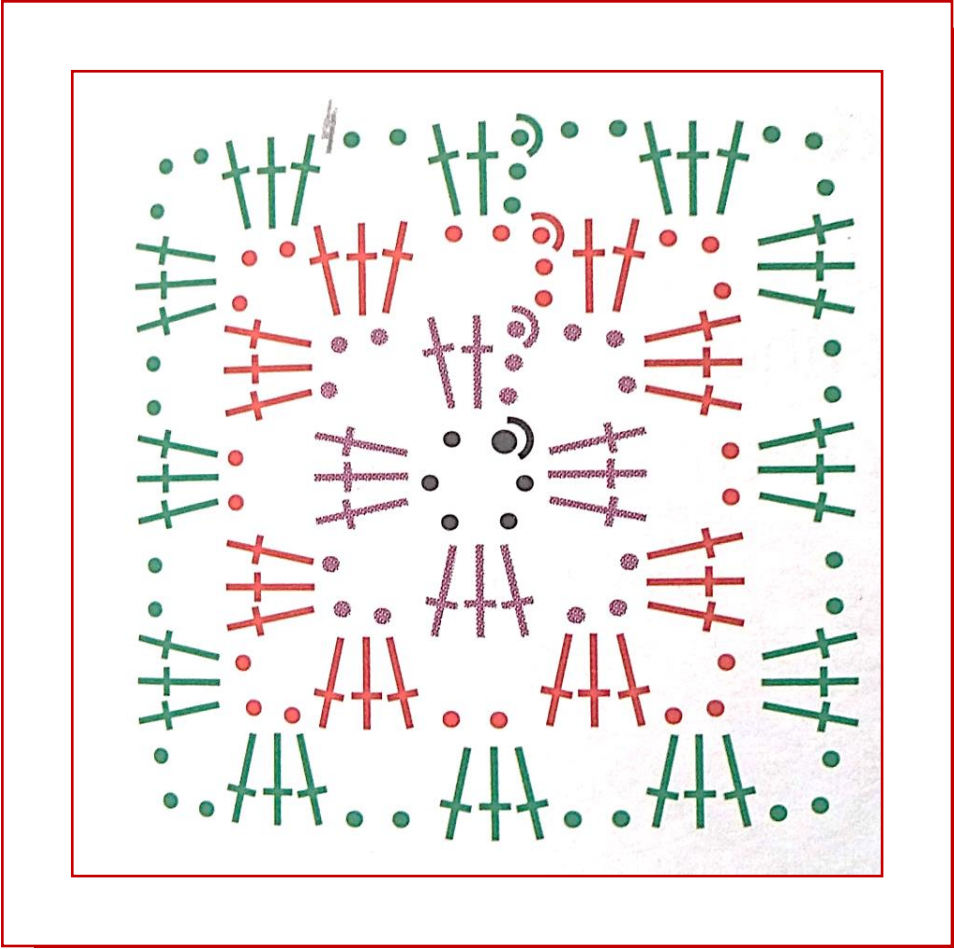
I REA/RINGI HEEGELDAMINE

II REA/RINGI HEEGELDAMINE

III REA/RINGI HEEGELDAMINE

Heegelda 4 motiivi (ca´8 x 8 cm) ja võta need järgmisel korral kaasa!

Või leia põnevam motiiv!

NOBEDAID
NÄPPE!

Ringsetl heegeldamine

Pink, A, Heegeldamine, Saara Kirjastus 2004

Internet: <https://www.youtube.com/watch?v=Vv9RcHgCaCU>

<https://youtu.be/Vv9RcHgCaCU?feature=shared> Ringselt
heegeldamine

<https://youtu.be/FqrhgsuMh34?feature=shared> ahelsilmus

<https://youtu.be/oZQatDgqGzk?feature=shared> kinnissilmus

<https://youtu.be/uqQWpTOx22c?feature=shared> käehoid 2

<https://youtu.be/PMvGIShGgBw?feature=shared> skeemi
lugemine